

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/nauka/konferencje-naukowe/26920,Konferencja-naukowa-Ksiadz-Jerzy-Popieluszko-zbrodnia-i-jej-spoeczne-oddzwieki-.html>
01.03.2026, 14:53

Strona znajduje się w archiwum.

Konferencja naukowa „Ksiądz Jerzy Popiełuszko - zbrodnia i jej społeczne oddźwięki” - Toruń, 19 października 2004 r.

Konferencja naukowa „Ksiądz Jerzy Popiełuszko - zbrodnia i jej społeczne oddźwięki” została zorganizowana przez Katedrę Politologii i Wydział Teologiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu przy współudziale Oddziałowego Biura Edukacji Publicznej Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku Delegatura w Bydgoszczy. Obrady jej odbyły się 19 października 2004 r., w Sali Złotej Pałacu Dąbskich przy ul. Żeglarskiej w Toruniu.

Celem konferencji było upamiętnienie dwudziestej rocznicy zamordowania księdza Jerzego Popiełuszki, ze szczególnym zwróceniem uwagi na społeczne konsekwencje tej zbrodni oraz jej wpływu na rozkład systemu politycznego PRL. Wydarzenia z 19 października 1984 r. miały istotny wpływ na pogłębienie nieufności i wrogości społeczeństwa wobec państwa policyjnego, jakim była PRL lat osiemdziesiątych. Pomimo, że problematyka przedstawiona na tej konferencji miała charakter politologiczny, wygłosili swoje referaty zarówno politolodzy (prof. dr hab. Roman Bäcker - UMK w Toruniu, prof. dr hab. Ryszard Michalski - UMK w Toruniu), historycy (dr hab. Wojciech Polak - UMK w Toruniu, Janusz Kotański - IPN), jak i teolog (ks. dr Tomasz Kaczmarek - UMK w Toruniu/WSD we Włocławku), to jednak wiązała się ona z założeniami ustawowymi Instytutu Pamięci Narodowej, który został powołany w celu zachowania pamięci o ogromie ofiar i cierpień Narodu Polskiego poniesionych w latach 1939-1989, a także z realizowanym obecnie przez Biuro Edukacji Publicznej IPN projektem badawczym „Aparat bezpieczeństwa w walce z Kościołem i wolnością wyznania”.

Otwierając obrady konferencji ks. prof. Jerzy Bagrowicz, dziekan Wydziału Teologicznego UMK w Toruniu, powiedział o zamordowanym 20 lat temu ks. Jerzym Popiełuszcze: „Przywracał nadzieję, podnosił ludziom głowy”. Janusz Krupski, Zastępca Prezesa IPN, odczytał list prof. Leona Kieresa, Prezesa IPN, do uczestników konferencji, w którym zostało podkreślone, że „Konferencja jest efektem współpracy IPN z największą i najznakomitszą

uczelnią humanistyczną na Pomorzu, jakim jest Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Współpracy, która trwa od samego początku powołania Delegatury IPN w Bydgoszczy. Obie instytucje podpisały 4 czerwca 2003 r. umowę o współpracy. Jest to kolejne wspólne doświadczenie”.

Dr hab. Wojciech Polak z Instytutu Historii i Archiwistyki UMK w Toruniu, mówił o nieznanych faktach związanych z porwaniem i zabójstwem ks. Jerzego Popiełuszki. „Mord dokonany na księdzu wpisuje się w całą serię tajemniczych wydarzeń” – zdaniem Wojciecha Polaka. Toruński historyk nie wyklucza, że zabójstwo księdza Jerzego mogło być „wypadkiem przy pracy”. Dr hab. Polak odwołał się do badań, jakie ostatnio przeprowadził w archiwum bydgoskiego IPN dr Tomasz Chinciński. Chodzi o akta operacyjne toruńskiej SB z 1984 r., które nie były wykorzystane podczas procesu toruńskiego i były dotąd nie znane opinii publicznej.

Janusz Kotański z Biura Edukacji Publicznej IPN w Warszawie – na podstawie raportów peerelowskiego MSW – mówił o ówczesnych nastrojach w szeregach MO i SB, opowiadał o reakcjach SB-ków i milicjantów na wydarzenia sprzed 20 lat. „Jak jeden mąż peerelowscy policjanci uznali za mało prawdopodobne, że zbrodniarze działali samodzielnie, bez poleceń „z góry”. Kotański ustalił, że dwóch funkcjonariuszy napisało w tym czasie raport o zwolnienie ze służby. Obaj uzasadnili decyzję wstrząsem związanym z odkryciem, że mordercami okazali się funkcjonariusze MSW.

O społecznym przesłaniu ks. Jerzego Popiełuszki referował prof. Ryszard Michalski z Katedry Stosunków Międzynarodowych UMK w Toruniu. Zaś o wpływie wydarzeń 19 października 1984 r. na ewolucję systemu politycznego PRL mówił prof. Roman Bäcker z Katedry Politologii UMK w Toruniu. O procesie beatyfikacyjnym ks. Jerzego Popiełuszki powiedział postulator, ks. prof. Tomasz Kaczmarek, reprezentujący Wydział Teologiczny UMK w Toruniu.